Länsstyrelsen
Värmland

Beslut om nya föreskrifter och ändring av skötselplan för Naturreservatet Gillbergasjön i Säffle kommun

Information om dokumentet

Detta är en digitalt tillgänglighetsanpassad webbversion av beslut som är daterat den 25 augusti 2025. Det godkända originaldokumentet finns arkiverat i vårt digitala ärendesystem och har diarienummer 511-2491-2025.

Avsändare är Länsstyrelsen Värmland.

Beslut

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken beslutar länsstyrelsen att utöver gällande A-föreskrifter följande ska gälla.

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

15. avverka eller på annat sätt skada träd och buskar samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle inom visst område enligt karta bilaga 1.

A-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken beslutar länsstyrelsen att utöver gällande B-föreskrifter följande ska gälla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen mekanisk bearbetning och/ eller borttagning av vegetation inklusive buskage på strandängar och i vattenområden inom visst område enligt karta bilaga 1, borttagning av uppväxande gran inom visst område enligt karta bilaga 1, anordning av broar över befintliga diken för att underlätta

betesdjurens passage, åtgärder i syfte att motverka förekomst av invasiva främmande arter.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer nedanstående ändringar i skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera

Tillägg gällande samtliga skötselområden:

Som utgångspunkt ska invasiva främmande arter bekämpas. Innan bekämpning ska dock samråd ske med länsstyrelsen beträffande påverkan på fornlämning och eventuellt krav på tillstånd.

1.2.1Hävd av skogsområdet

Tillägg under stycket Riktlinjer och åtgärder:

Den skogsmark på fastigheterna Skog 1:7 och Skog 1:17, som gränsar till naturreservatet Gillbergaskogen, hålles fri från uppväxande gran.

1.2.2 Hävd av strandängarna

Ändring av stycket Mål:

Att med lämplig hävd dels bevara de idag välhävdade betesmarkerna, dels åter hävda de idag obrukade delarna på Nysätersängarna i södra delen av reservatet.

Ändring av stycket Riktlinjer och åtgärder:

I första hand eftersträvas bete med nötkreatur och häst. Betesintensiteten bör vara hög, men avpassas så att mark och vegetation inte onödigtvis skadas. Dock är trampskador i de blöta delarna oundvikliga och t o m positiva sett ur fågelfaunistisk synvinkel.

Fortsatt betesgång eller slåtter är angelägen i hela delområdet. Betet kompletteras vid behov med mekanisk bearbetning.

Befintliga diken kompletteras vid behov med broar för betesdjuren på lämpliga platser.

Mekanisk maskinell bearbetning av vegetationen utförs vid behov. Med tanke på förekomst av känsliga arter bearbetas olika delar av området skilda år och arbetet utförs efter häckningssäsong.

1.2.3 Hävd av vattenområdet

Tillägg under stycket Riktlinjer och åtgärder:

Mekanisk maskinell bearbetning och/ eller borttagande av vegetation för att återfå öppna vattenytor utförs vid behov. Med tanke på förekomst av känsliga arter bearbetas olika delar av området skilda år och arbetet utförs efter häckningssäsong.

Ändringarna i föreskrifter och skötselplan ska gälla fr.o.m. den 6 oktober 2025.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har förelagt markägare och innehavare av särskild rätt inom området att yttra sig över förslaget till beslut om ändring av föreskrifter och skötselplan.

Inkomna remissvar

Inga synpunkter på förslaget till beslut har inkommit, endast några funderingar som kunde redas ut.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen fattade 1986-12-15, dnr 11.1211-344-85, beslut om bildande av naturreservatet Gillbergasjön där:

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara en värdefull rast- och häckningslokal för våtmarksfåglar samt att bevara områdets karaktär av gammalt kulturlandskap och däri skydda känsliga växt- och djurarter.

Ändamålet är också att underlätta allmänhetens möjligheter att studera naturförhållandena.

Ändamålet skall tryggas genom att

- bevara områdets karaktär av betade sankängar
- gynna en rik flora och fauna i de skogspartier som ingår i reservatet genom särskild hänsyn till naturmiljön i *samband med skogsbruk*
- i särskilt avtal med berörd markägare iordningställa observationstorn o d på lämpliga platser.

Området Gillbergasjön föreslogs av regeringen till nätverket av skyddade områden i Europa Natura 2000 enligt Fågeldirektivet, och

fastställdes med beteckningen SE0610012 genom regeringsbeslut 1996, M96/867/4. Natura 2000-området har samma geografiska avgränsning som naturreservatet. En bevarandeplan för området fastställdes av länsstyrelsen 2017-12-29.

I bevarandeplanen utpekas flera fågelarter, bland annat fiskgjuse och havsörn vilka är beroende av gamla kraftiga barrträd i ostörd miljö för häckning. Sådana finns i reservatet på Gillbergaön och i skogsmarker i närområdet. Bland nämnda hot mot de utpekade fågelarterna nämns igenväxning av vattenmiljön, minskad hävd av strandängarna och reglering av vattennivån. Dock är inga naturtyper utpekade eftersom området är utsett enligt Fågeldirektivet.

Betestrycket på strandängarna är enligt bevarandeplanen inte tillfyllest, särskilt inte i de södra delarna av reservatet, vilket försvårar uppfyllandet av reservatets syfte och målet med bevarandeplanen. Enligt skötselplanen lämnas Nysätersängarna med buskvegetation till fri utveckling. Det är dock ett område med en bred strandängszon och stor potential att bidra till att uppnå syftet med reservatet om det öppnas upp och inkluderas i betesmarken.

Flera stora diken avvattnar strandängarna och ovanliggande åkermarker. Dikena försvårar passage för betesdjuren vilket minskar djurens rörlighet i området. I nuläget riskerar dikena att trampas sönder vid passage så att deras avvattnande funktion försämras och de torrare delarna av strandängarna försumpas. Båda dessa faktorer försämrar betet och betesintensiteten i området i stort och därmed naturtypens värde för fågellivet och utpekade arter enligt Fågeldirektivet.

I och med att naturreservatet är utpekat enligt Fågeldirektivet och ingår i nätverket Natura 2000 kan det krävas tillstånd för åtgärder som riskerar skada naturmiljön eller utpekade arter.

Motivering till beslutet

Nya föreskrifter naturtypsskötsel

Förvaltningen av naturreservatet Gillbergasjön består till största delen av att sköta de vidsträckta våtmarkerna, för att bibehålla deras stora värde som betesmark och för biologisk mångfald, främst för fågellivet. Betesdriften är en mycket viktig del av skötseln av strandängarna och behöver kunna kompletteras med mekanisk skötsel för delar av strandängarna där betestrycket inte varit

tillräckligt, för betesputs och andra åtgärder som förbättrar naturtypen och dess värde för häckande och rastande fåglar.

Restaurering av Nysätersängarna i södra delen av reservatet kan genomföras med föreslagen ändring i föreskriften B. 4 som medger

borttagning av buskage för att öppna upp och tillgängliggöra strandängen för bete, samt ändring av mål och riktlinjer för området i skötselplanen. Med dessa ändringar möjliggörs utökning av de värdefulla miljöerna för fågellivet, vilket är positivt för de fågelarter som pekats ut för området enligt Natura 2000.

Det har framkommit under remisstiden att Nysätersängarna sedan 2009 arrenderats ut av markägaren som betesmark. Två tredjedelar av Nysätersängarna är blocklagda i Jordbruksverkets regi som betesmark, varav en tredjedel inte är stödberättigad på grund av att den bedömts vara obrukad sedan 2017 och igenvuxen med kaveldun, starr och vass. De planerade restaureringsåtgärderna skulle kunna återställa markerna till brukbar betesmark.

Övriga delar av våtmarkerna kan, om de växer igen, förlora stora delar av sina värden för fågellivet varför det är av vikt att med tillägg av föreskriften B. 4 möjliggöra borttagning av igenväxningsvegetation och bibehållande av öppna vattenytor.

Under senare år har möjligheten ökat att nyttja maskiner för att förbättra hävden av våtmarker. Den nya föreskriften B. 4 möjliggör detta, samtidigt som tillägg till skötselplanen förtydligar hur den mekaniska/ maskinella bearbetningen bör utföras i tid och rum.

Det är av stor vikt för områdets ornitologiska värden att hålla de goda betesmarkerna i de torrare västra delarna av reservatet välbetade med en låg vegetationshöjd. Alltför blöta strandängar motverkar att detta uppnås. Befintliga diken förhindrar försumpning men utgör samtidigt hinder för betesdjuren. Föreskriften B. 6 möjliggör för reservatsförvaltningen eller markägare att anordna broar över diken för att underlätta betesdjurens passage och minska risken att dikena trampas sönder.

Vissa delar av den skogsmark som bildar en bård i kanten på reservatet har skyddats genom ersättning. Föreskriften A. 15 ger här formellt skydd mot skogsbruksåtgärder medan föreskriften B. 5 ger reservatsförvaltningen möjlighet att säkerställa att dessa delar fortsatt utgörs av självgallrande lövdominerad skog.

Ny föreskrift för åtgärder mot främmande och/eller invasiva arter

Under senare år har problemen med för området invasiva främmande arter ökat i omfattning. Dessa arter kan om de inte bekämpas utgöra ett hot mot områdets biologiska mångfald och

medföra att syftet med reservatet inte kan nås. Åtgärder i syfte att motverka förekomst av invasiva främmande arter inom reservatet, enligt föreskriften B. 7 är därmed nödvändiga för att tillgodose syftet med reservatet.

Det finns enligt ovanstående stöd för att införa ny A-föreskrift för att förbjuda skogsbruk i delar av reservatet och nya B-föreskrifter såsom en åtgärd som ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktigas att tåla (7 kap. 6 § miljöbalken), samt att komplettera skötselplanen med planering för åtgärder för att förbättra skötseln av naturtyperna och för att motverka förekomst av invasiva främmande arter.

Ändringarna av föreskrifter och tillägg till skötselplanen står i överensstämmelse med syftet och överensstämmer också med bevarandeplanen för området som del i det europeiska nätverket av skyddade områden Natura 2000.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. (se 7 kap. 4 § miljöbalken)

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet får beslutet förenas med föreskrifter. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (jmf 7 kap. 5, 6, 25 och 30 §§ miljöbalken)

I de fall det bedöms nödvändigt kan länsstyrelsen fatta beslut om nya föreskrifter enligt 7 kap. 5, 6 och 30 §§ som komplement till ett äldre beslut om naturreservat.

Upplysningar

Beslutet kungörs i Värmlands läns författningssamling samt i ortstidning.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifterna i detta beslut om det finns särskilda skäl och är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Beslutade C-föreskrifter gäller omedelbart, även om de överklagas. C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån tillåten pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan mot staten hos mark- och miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Om så inte sker går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Beslutet kan överklagas

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 2 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Anita Andersson som föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har också länsråd Emma Spak, avdelningschef Annika Nilsson, enhetschef Linda Sundström och rättschef Ingela Alverfors medverkat.

Bilagor

1. Karta över B-föreskrifter
2. Överklagandehänvisning regeringen

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post varmland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, eller ring vår växel 010-224 70 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/varmland.

Bilaga 1

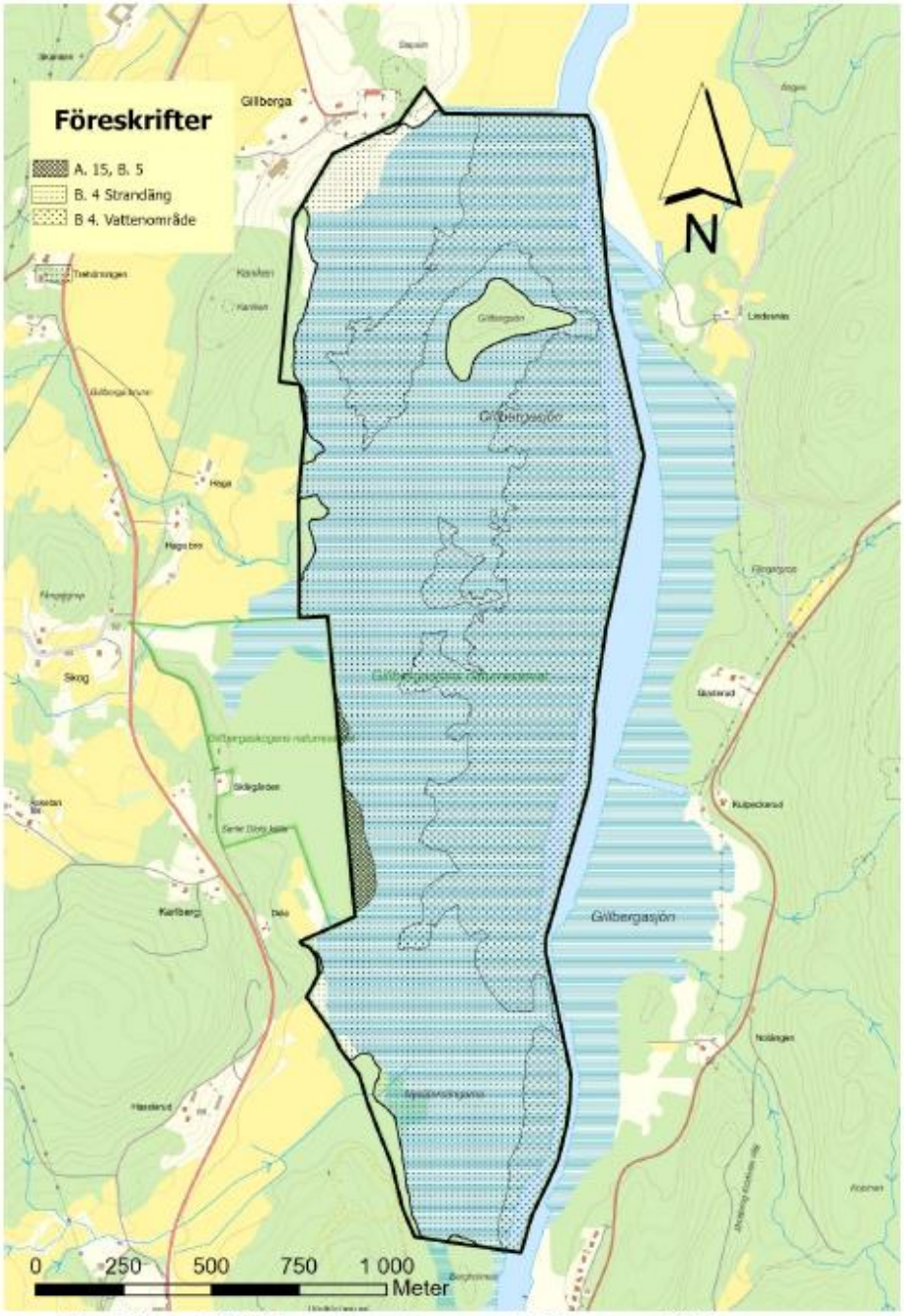

Föreskriftskarta för Gillbergasjöns naturreservat (heldragen svart linje).

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Överklagandehänvisning

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Värmland antingen via e-post; varmland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, varmland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 70 00.